

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 990/15

- לפני: כבוד הנשיאה מ' נאור
כבוד השופט צ' זילברטל
כבוד השופט נ' סולברג
- העותרת: התנועה למען איכות השלטון בישראל
- נגד:
- המשיבים: 1. שר הפנים
2. ראש ממשלת ישראל
3. ממשלת ישראל
4. ח"כ פאינה קירשנבאום, סגנית שר הפנים
- עתירה למתן צו על-תנאי
- בשם העותרת: עו"ד אליעד שרגא; עו"ד צרויה מידד-לוזון; עו"ד תומר נאור
- בשם המשיבים 1-3: עו"ד נחי בן אור; עו"ד אודי איתן
- בשם המשיבה 4: עו"ד גיורא אדרת; עו"ד אורן אדרת

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

עתירה להפסקת כהונתה של ח"כ פאינה קירשנבאום כסגנית שר הפנים.

הרקע לעתירה

1. משטרת ישראל חוקרת חשדות לפיהם נושאי תפקידים בכירים בשירות הציבורי היו מעורבים בביצוע שורה של עבירות שוחד, מרמה והפרת אמונים, רישום כוזב במסמכי תאגיד והלבנת הון. על-פי החשד, החשודים, או מי מטעמם, העבירו במסגרת תפקידם הציבורי סכומי כסף בשיעורים נכבדים מן הקופה הציבורית לגופים שונים, שלא כדין, בתמורה למתן טובות הנאה – לרבות מינויים לתפקידים ולמשרות ותשלומי כספים – לחשודים ולמקורביהם.

2. במכתב מיום 30.12.2014 הודיע היועץ המשפטי לממשלה לח"כ פאינה קירשנבאום, כי אישר לחקור אותה כחשודה בביצוע עבירות שוחד, מרמה והפרת

אמונים, ועבירות נוספות מתחום טוהר המידות – עבירות חמורות – בזיקה למשרתה הציבורית. היועץ המשפטי לממשלה ביקש מאת ח"כ קירשנבאום שלא לפקוד את משרד הפנים במשך 30 ימים, ושלא להפעיל סמכויות המוקנות לה מכוח תפקידה; זאת על מנת למנוע ניגוד עניינים, פגיעה בחקירה ובאמון הציבור.

3. למחרת הודיעה ח"כ פאינה קירשנבאום על כוונתה להענות לבקשת היועץ המשפטי לממשלה, ועל כך שמאז פרסום דבר החקירה נמנעה ביוזמתה מלהגיע למשרד הפנים ומלבצע משימות בתפקידה כסגנית שר הפנים. כעבור ימים אחדים שב בא-כוחה ואישר את הדברים הללו במכתב אל היועץ המשפטי לממשלה.

4. ביום 12.1.2015 הודיעה ח"כ פאינה קירשנבאום על כך שהחליטה לבחור בזכות השתיקה, בגלל "מלחמת התשה" נגדה, "רצח אופיי" שנעשה לה, והדלפות מכוונות ופוגעניות מן החקירה; בהודעתה ציינה כי ידועה לה משמעות בחירתה כאשת ציבור בזכות השתיקה, ולפיכך החליטה להסיר את מועמדותה בבחירות לכנסת ה-20.

תמצית טענות התנועה למען איכות השלטון בישראל

5. בקרוב יחול "יום חג לדמוקרטיה הישראלית", בחירות לכנסת ה-20. לדברי העותרת, כל בוחר ובוחרת מבקשים לדעת כי "הפתק אותו ישלשלו יכניס אל בית הנבחרים את האנשים הראויים ביותר, הטובים ביותר, המוסריים ביותר וההגונים ביותר". נגד ח"כ פאינה קירשנבאום מתנהלת חקירה בחשדות כבדים, והיא מצדה שומרת על זכות השתיקה. כסגנית שר הפנים "עליה להיות כמגדלור של התנהלות ציבורית ראויה, של שיתוף פעולה והעצמת גורמי אכיפת החוק במדינת ישראל"; והיא, בהתנהלותה – "רומסת כל שביב של אמון ציבור אשר נותר במערכת השלטונית בישראל".

6. סמכותם של שר הפנים, ראש הממשלה והממשלה להפסיק את כהונתו של סגן-שר, היא סמכות שבשיקול דעת. עם זאת, בנסיבות קיצוניות, הופכת זו לסמכות שבחובה. בחירתה של ח"כ פאינה קירשנבאום בזכות השתיקה, חרף כהונתה במשרה בכירה ובשים לב לחשדות הכבדים נגדה, מחייבת, לטענת העותרת, להעבירה לאלתר מתפקידה. בכך יוחזר, לעת בחירות, אמון הציבור בנבחריה, ויוצב רף נורמטיבי ברור לנבחרי הציבור החדשים.

7. העותרת מציינת כי סגן שר הפנים הוא תפקיד בכיר ביותר במשרד עתיר סמכויות, המקרין על הרשות המבצעת כולה, על השלטון המרכזי ועל השלטון המקומי. מצב בו סגנית שר הפנים נחשדת בביצוע עבירות פליליות חמורות בזיקה ישירה

לעבודתה, מהווה פגיעה חמורה בשירות הציבורי ובאמון הציבור בנבחריו ובעובדי הציבור.

8. חמורה מזו היא בחירתה של ח"כ פאינה קירשנבאום לדבוק בזכות השתיקה, תוך התעלמות מחובותיה כנבחרת ציבור, בו בזמן שהיא מחזיקה בקרנות המזבח, בתפקידה כסגנית שר. הגם שזכות השתיקה מוקנית לכל אזרח, כאשר נבחרת ציבור רמת דרג בוחרת בה, לטענת העותרת, יש לכך משמעויות גם במישור הציבורי: "נבחר ציבור בכיר, אשר אינו יכול להישיר מבטו אל הציבור אשר שלחו, אשר נתן לו את כוחו, ואשר הפקיד בידיו את היקר לו מכל – את אמונו, ולומר כך וכך עשיתי, מאבד באחת את אמינותו בעיני הציבור ואינו יכול עוד לשרתו". העותרת מפנה לפסיקתו של בית משפט זה כאסמכתא לטענתה כי הסתייג עוד בעבר מהתנהלות מעין זו של ח"כ קירשנבאום (ע"פ 3575/99 אריה דרעי נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 721 (1999), פסקה 47 (להלן: ע"פ 3575/99 דרעי)).

9. לדברי העותרת: "המשתמש בזכות השתיקה, קורא תגר על רשויות החקירה ואכיפת החוק". כאשר נבחרת ציבור במשרה בכירה משתלחת בפומבי בגורמי החקירה ומסרבת להשיב לשאלות החוקרים משום שיש לה בליבה עליהם, הרי שהיא פוגעת "פגיעה אנושה באמון הציבור בנבחריו, שוחקת את היושר והיושרה של הממשלה ופוגעת בתדמיתו וביוקרתו של השירות הציבורי". בהתנהלותה של ח"כ קירשנבאום יש מסר שלילי לציבור, שלא לשתף פעולה עם גורמי האכיפה. הדבר פוגע בעליונות החוק ובהליך הפלילי, ומבסס נורמות פסולות. "מדינת ישראל והעם היושב בה נמצאים כיום בשפל המדרגה בכל הנוגע לאמונו של הציבור בשליחיו ונבחריו... פרשת השחיתות אשר בשמה נקשר שמה של המשיבה 4 עומדת בולטת בזוהרה ובחומרת המעשים המיוחסים למעורבים בה ככלל, ולמשיבה 4 בפרט". מוסיפה העותרת וטוענת, כי ח"כ קירשנבאום פוגעת בשלטון החוק, ויוצרת תחושה קשה של ספק באשר לחפותה. "אנו נמצאים בימים שבטרם מערכת בחירות, מהחשובות שידעה מדינת ישראל. דווקא בימים אלו, על בית המשפט להשיב לעם מעט שאר רוח, ולהעניק לו את התחושה כי בעודו עומד בפני התיבה, ידע כי לפתק אותו הוא משלשל משמעות. כי האדם אותו הוא שולח לשרת את האינטרס הציבורי, ידע ביום מן הימים להישיר אליו מבט, ולהסביר את הדרוש הסבר".

10. בנסיבות אלה, טוענת העותרת, ומחמת הצורך לייחס משקל רב לאמון הציבור במערכת השלטונית – מתחייבת העברתה של ח"כ קירשנבאום מכהונתה (בג"ץ 4267/93 אמיתי – אזרחים למען מינהל תקין וטוהר המידות נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד מז(5) 441, דברי השופט (כתוארו אז) א' ברק, פסקה 38 (להלן: עניין פנחס)). על רקע זה, סירובם של המשיבים 1-3 להביא להפסקת כהונתה כסגנית שר הפנים הוא בלתי

סביר במידה קיצונית, וחורג מחובת הנאמנות בהפעלת שיקול הדעת המסור להם. "סמכות הרשות הופכת לסמכות שבחובה כאשר הנסיבות העובדתיות הן כאלה שערכי היסוד של השיטה החוקתית והמשפטית שלנו הופכים את אי הפעלתה של הסמכות לבלתי סבירה, באופן היורד לשורשו של העניין" (בג"ץ 3094/93 התנועה למען איכות השלטון נ' ממשלת ישראל, פ"ד מז(5) 404, 419-421, דברי הנשיא (כתוארו אז) מ' שמגר (להלן: עניין דרעי)). למצער טוענת העותרת, על המשיבים 1-3 להפעיל את שיקול דעתם, ולתת את הדעת על מכלול הנסיבות. ברם, פניות העותרת אליהם לא נענו לגופו של עניין.

11. מכאן עתירת העותרת להורות למשיבים 1-3 לעשות שימוש בסמכותם ולהעביר את ח"כ קירשנבאום מכהונתה כסגנית שר הפנים, להורות בצו ביניים כי תימנע מלהשתתף בישיבות ממשלה ומלהפעיל את סמכויותיה כסגנית שר הפנים עד לביורר העתירה, ולקיים דיון דחוף בעתירה.

תמצית תגובתם המקדמית של המשיבים 1-3

12. דין העתירה להידחות, תוך חיוב העותרת בתשלום הוצאות. החקירה בעניינה של ח"כ פאינה קירשנבאום עדיין מתנהלת וממילא טרם גובשה כל המלצה בדבר הגשת כתב אישום. ח"כ קירשנבאום אינה מתמודדת בבחירות לכנסת ה-20 וכהונתה כסגנית שר הפנים תסתיים בסוף חודש זה. ח"כ קירשנבאום הודיעה כי היא פועלת בהתאם להוראת היועץ המשפטי לממשלה, אינה פוקדת את משרד הפנים ולא עושה שימוש בסמכויות המסורות לה מכות תפקידה. בנסיבות אלה, העובדה שלא התקבלה על-ידי המשיבים 1-3 החלטה להפסיק לאלתר את כהונתה אינה מקימה עילה להתערבות בית משפט זה.

13. הלכה פסוקה היא, לדברי המשיבים 1-3, כי במקרה של חקירה שבה לא מוגש כתב אישום נגד שר מכהן, עשויה לקום חובה להעביר את השר מתפקידו רק בנסיבות קיצוניות, חריגות ויוצאות דופן. המשיבים 1-3 טוענים כי העניין דנן אינו בא בגדר מקרים קיצוניים אלה.

14. בעת האחרונה נדרשו ראש הממשלה ושר הפנים לשאלת המשך כהונתה של ח"כ פאינה קירשנבאום כסגנית שר הפנים. לאחר בחינת הדברים, בכלל זה עיון בעתירה הנדונה, עמדתם היא כי לאור מכלול נסיבות העניין, אין מקום להפסיק כעת את כהונתה של ח"כ פאינה קירשנבאום. לאור מכלול הנסיבות עמדתם היא כי אין מקום להפסיק את כהונתה כעת. לפי גישתם, עמדה זו אינה חורגת ממתחם הסבירות, והיא אף עולה בקנה אחד עם ההלכה הפסוקה.

15. לגישת המשיבים 1-3 גם אין כל צורך בצו ביניים, מכיוון שבהתאם לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, ח"כ קירשנבאום אינה משתתפת בישיבות הממשלה, לא פוקדת את משרד הפנים, ולא עושה שימוש בסמכויותיה כסגנית השר.

תמצית תגובת ח"כ פאינה קירשנבאום

16. משעה שנודע לה על פתיחת החקירה בפרשה ששמה נקשר בה, נטלה על עצמה ח"כ קירשנבאום מיוזמתה מגבלות הקשורות לתפקידה. היא החליטה להדיר רגליה ממשרד הפנים, להימנע מכניסה למשרד ומכל קשר עם בעלי תפקידים במשרד, והיא חדלה מלעשות שימוש כלשהו בסמכויותיה כסגנית שר הפנים. ח"כ קירשנבאום תוסיף ותקפיד, לדבריה, על המגבלות לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה עד לסיום החקירה. בשים לב למגבלות שאותן מקיימת ח"כ קירשנבאום, לדברי בא-כוחה, אין כל צורך אקוטי בסעדים המבוקשים בעתירה, ולאור התקופה הקצרה שנותרה עד לבחירות לכנסת, נראה כי מתייחר הצורך לדון ולהחליט בסוגיה המורכבת והסבוכה של פיטורי סגן שר בעיצומה של תקופת בחירות לכנסת, עקב חקירה פלילית ובחירתו לשמור על זכות השתיקה.

תמצית תגובת העותרת לתגובות המשיבים

17. יותר משמבקשת העותרת להתמקד בחשדות הפליליים, היא מדגישה את שתיקתה של ח"כ פאינה קירשנבאום בחקירתה כנסיכה יוצאת דופן לחומרה. העותרת מבקשת מבית המשפט "כי יצמיח פסיקתו מתוך עולם המשפט הציבורי והמנהלי, תוך שהוא מתבסס על נורמות משפטיות המכירות בערכים אוניברסאליים של מוסר ואתיקה, ושל חובותיו המהותיות של נבחר ציבור כלפי בוחריו". לשיטת העותרת – בסירובה לשתף פעולה עם חוקריה, כשהיא אינה מישירה מבט אל הציבור ומסבירה את מעשיה, מאבדת ח"כ קירשנבאום באחת את אמינותה בעיני הציבור ואינה יכולה עוד לשרתו. ח"כ קירשנבאום "אוחזת אך ורק בתואר מכובד וריק מתוכו, הנושא עמו אפס אחריות ביצועית, לצד שלל הטבות כלכליות הניתנות לסגן שר (על חשבון הקופה הציבורית), זאת בשעה שהיא מסרבת למלא את חובתה הבסיסית כנבחרת ציבור ולהעניק לציבור דין וחשבון".

דיון והכרעה

18. סעיף 27 לחוק יסוד: הממשלה קובע לאמ'ר:

"בית המשפט שהרשיע סגן שר בעבירה יקבע בפסק דינו אם יש באותה עבירה משום קלון; קבע בית המשפט כאמור, תיפסק כהונתו של סגן השר ביום מתן פסק הדין".

כהונתו של סגן שר שהורשע בעבירה שיש בה משום קלון – נפסקת. זו מצוות סעיף 27 לחוק היסוד. לעומת זאת, אין בחוק היסוד הוראה או סייג לגבי המשך כהונתו של סגן שר שנפתחה נגדו חקירה או שהוגש נגדו כתב אישום. סעיף 26 לחוק היסוד קובע, כי "כהונתו של סגן שר נפסקת בכל אחת מאלה":

- (1) סגן השר התפטר בהגשת כתב התפטרות לשר שמינה אותו;
- (2) השר שמינה אותו חדל להיות שר או להיות ממונה על אותו משרד;
- (3) ראש הממשלה, הממשלה או השר שמינה את סגן השר החליטו להפסיק את כהונתו; ואולם ראש הממשלה לא יעביר סגן שר מכהונתו אלא לאחר שהודיע על כוונתו לעשות כן לממשלה ולשר שמינה את סגן השר;
- (4) כוננה ממשלה חדשה;
- (5) סגן השר חדל להיות חבר הכנסת".

19. במצבים מסויימים, הופכת הסמכות שבשיקול דעת – לפי סעיף 26(3) – לסמכות שבחובה. בהידרשו לפסיקת בית משפט זה בעניין פנחסי ובעניין דרעי הנ"ל ציין בית משפט זה כי –

"בית המשפט הבהיר במקרים אלה כי הגם שהגשת כתב-אישום היא בעלת משקל פחות מהרשעה, מבחינת ההשלכה על אמון הציבור בשלטון, הרי שהגשת כתב-אישום בעבירה חמורה נגד שר או סגן שר עשויה להקים, ככלל, חובה על ראש-הממשלה להעבירו מכהונתו. התפיסה שהשתרשה בפסקי-הדין הללו היא, שקיומו של כתב-אישום בעבירה חמורה, המבוסס על ראיות לכאורה, נושא עמו 'משקל סגולי' מספיק, כדי לפגוע באמון הציבור ובטוהר השירות הציבורי במידה המחייבת העברה מכהונה".

(בג"ץ 1400/06 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממלא מקום ראש הממשלה (6.3.2006), דברי השופט (כתוארו אז) א' ריבלין, פסקה 11 (להלן: עניין הנגבי)).

20. עינינו הרואות:

חוק היסוד הורה על הפסקת כהונתו של סגן שר אם הורשע בעבירה שיש בה קלון;

בית משפט זה הורה על חובה של העברה מכהונת סגן שר שהוגש נגדו כתב אישום בעבירה חמורה;

ועתה: האם דיינו בפתיחה בחקירה פלילית נגד סגן שר כחשד לביצוע עבירות חמורות, או בשתיקתו במסגרתה, כדי לחייב העברה מכהונה?

21. בעניין הנגבי הנ"ל (בפסקה 12) ציין השופט א' ריבלין, בהסתמך על פסיקה קודמת, כדלקמן:

"הגשת כתב-אישום איננה אמת-מידה מכרעת, לכאן או לכאן. יתכנו מקרים בהם הגשת כתב אישום לא תחייב העברת שר מכהונתו. יתכנו מקרים בהם חובה תהא לו לראש הממשלה להעביר שר מכהונתו, על אף שכתב אישום לא הוגש. הכל תלוי במכלול נסיבות העניין, ובכלל זה, התפקיד שבו מדובר, חומרת ההתנהגות המיוחסת למועמד ועוצמת הראיות המלמדות על התנהגות זו".

22. אכן, עוד בעניין פנחסי (בפסקה 43), ציין השופט (כתוארו אז) א' ברק, כי יש ודי יהיה בפתיחה בחקירה לצורך העברה מכהונה. כלשונו:

"אין להסיק מפסק-דינו זה, כי בכל מקרה שבו ממלא חבר-כנסת תפקיד ברשות המבצעת (שר, סגן שר) ומוגש בעניינו כתב אישום לכנסת לשם נטילת חסינות, יש להפסיק את כהונתו ברשות המבצעת... הכל תלוי באיזון הראוי בין השיקולים השונים שיש לקחתם בחשבון. עשויות להיות נסיבות שבהן עצם קיום החקירה מצדיק סיום כהונה. עשויות להיות נסיבות שבהן גם הרשעה אינה מצדיקה סיום כהונה... סעיף האישום בתור שכזה אינו מכריע. מכריעות הנסיבות של ביצוע העבירה ושאר נסיבות המקרה".

23. עם זאת, בעניין הנגבי (בפסקה 13), הבהיר השופט א' ריבלין את גדריה המצומצמים של החובה להפסיק כהונת שר או סגן שר גם כמצב דברים שבו לא הוגש כתב אישום. כלשונו:

"אמירות אלה ואחרות, שהותירו פתח להרחבת ההלכה ולהחלתה גם על מקרים של התנהגות שלא התגבשה לכלל הרשעה פלילית או למצער אישום פלילי, תוחמו למקרים יוצאי-דופן בחומרתם. עד שתבוא התנהגות בלתי-תקינה,

שאינה עולה כדי התנהגות פלילית, אל תוככי המשפט, ולא זו בלבד, אלא שתקים חובה לראש-הממשלה, מכוח עילת הסבירות, להעביר שר מכהונתו – רבה הדרך. מדובר בהתנהגות 'חמורה במידה קיצונית כל כך, עד שיהיה זה בלתי סביר באופן קיצוני לאפשר לו להמשיך בכהונה' (בג"צ 2533/97 ... בעמ' 63-64). הנסיבות שבהן ימצא בית המשפט, כי אין מנוס אלא להורות לראש-הממשלה להעביר שר מכהונתו, על אף שהאחרון לא הורשע ולא הוגש כנגדו כתב-אישום, הן חריגות וקיצוניות".

24. עד כה לא נעשה כדבר הזה, בית משפט זה לא קבע במקרה קונקרטי כי מוטלת חובה להעביר מכהונה שר או סגן שר שנפתחה נגדו חקירה אך טרם הוגש כתב אישום. כאמור בעניין הנגבי הנ"ל – שם הודיע היועץ המשפטי לממשלה על כוונתו להגיש כתב אישום בכפוף לשימוע – קביעה שכזו היא אפשרית מבחינה עקרונית (גם כשהחקירה עודנה מתנהלת, כבענייננו) אך היא שמורה ל"נסיבות קיצוניות, חריגות ויוצאות דופן" (פסקה 16).

25. הבחירות לכנסת ה-20 בפתח. לעניין זה נדרש בית המשפט בעניין אומ"ץ (בג"ץ 4921/13 אומ"ץ אזרחים למען מנהל תקין וצדק חברתי נ' ראש עיריית רמת השרון יצחק רוכברגר (14.10.2013)), דברי המשנה לנשיא (כתוארה אז) מ' נאור, פסקה 38): "השיקול בענין קרבה לבחירות הוא שיקול רלוונטי, אך המשקל שיש לייחס לו תלוי בנסיבותיו של המקרה הנדון... אם הסוגיה של העברה מכהונה מתעוררת לקראת מערכת הבחירות, יש לדעתי משקל רב לשאלה אם בכוונת נבחר הציבור להתמודד בבחירות הקרובות כמועמד. אם אין בכוונתו להתמודד, וניתנת בענין זה הצהרה מחייבת, המשמעות המעשית של הפסקת הכהונה זמן קצר בלבד לפני הבחירות... פוחתת... כך שהקרבה לבחירות עשויה להטות את הכף לכיוון של אי הפעלת הסמכות של העברה מכהונה". (ראו גם לאחרונה בג"ץ 3997/14 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר החוץ (12.2.2015), דברי הנשיא (בדימ') א' גרוניס, פסקה 34). הדברים יפים בשינויים המחוייבים גם לעניין שעל הפרק.

26. בעניין הנגבי (בפסקה 17), עמד השופט א' ריבלין על שלוש נפקויות של קרבה למועד הבחירות לשם בחינת סבירות החלטה שלא להפסיק את כהונתו של נבחר הציבור:

"ראשית, בתוך שבועות ספורים תסתיים מאליה כהונת המשיב 3. אמנם, לא אחת נדרש בית המשפט ליתן סעד מהיר גם בהינתן אופק של שינוי נסיבות; אולם בהקשר

הנוכחי, בו מדובר, מחד גיסא, בביקורת שיפוטית על החלטה של ראש הממשלה בדבר העברת שר מכהונתו – על כל המשתמע מכך כאמור לעיל – ומאידך גיסא, בתהליך שלא נסתיים בדבר גיבוש כתב-אישום, רואים אנו חשיבות לעובדה שבמועד קרוב תסתיים כך או אחרת כהונתו של המשיב 3 כשר; שנית, סבורים אנו, כי דווקא בעת הזו, של ערב בחירות, ראוי גם בית המשפט שינהג באיפוק ובריסון. מדובר בתקופה רגישה מבחינה פוליטית, ועל בית המשפט לבחון היטב את ההשלכות האפשריות של פסיקתו על הלכי רוח בציבור. שלישית, והדברים קשורים זה בזה, בחירתו של ממלא מקום ראש הממשלה, שלא להעביר את המשיב 3 מכהונתו, תעמוד בתוך זמן קצר למבחן הציבור.

27. כאמור, לגישת העותרת, יש להורות על העברתה של ח"כ קירשנבאום מכהונתה כסגנית שר הפנים לאלתר. ברם, נקיטה באמת-מידה של חומרה לא תמיד צודקת, לא בהכרח יעילה; חומרה יתרה אינה מניחה את הדעת ואינה מתיישבת על הלב. אנשי כנסת הגדולה למדונו (אבות א, א): "הוו מתונים בדין". יש צורך באיזון, במתינות, בשקלול כלל הנסיבות, בראיה נכוחה של גוונים, בעשיית משפט צדק. כאמור בהלכה הפסוקה, אין זה מן הנמנע במצבים חריגים, קיצוניים ויוצאי דופן, שדי יהיה בהם בפתיחה בחקירה כדי לחייב העברה מכהונה; ברם, בדרך כלל שומה לאפשר מיצוי החקירה והגשת כתב אישום, ולעיתים רק לאחר הרשעה ניתן יהיה לגבש החלטה מושכלת.

28. באשר לזכות השתיקה של איש ציבור בחקירה, אמר בית משפט זה כדברים הללו: "אמת נכון הדבר, שגם לאיש ציבור, ואפילו הוא שר, המואשם בפלילים, נתונה זכות שלא לשתף פעולה עם המשטרה ולא למסור לה את גרסתו, ומבחינת דיני הראיות דינו של שר הוא כדין כל אדם. עם זאת, לא כל מה שכל נאשם רשאי לעשות, נאשם שהוא איש ציבור צריך לעשות, אפילו יש בלבו על המשטרה. מבחינת דיני הראיות, ודאי שאין להתייחס לשתיקתו של דרעי אחרת, ביתר חומרה, מלשתיקתו של כל נאשם אחר; אך עם זאת יש לזכור, שהיותו של נאשם איש ציבור אינו מקנה לו כל פריבילגיה" (ע"פ 3575/99 דרעי, פסקה 47). נושא זכות השתיקה של איש ציבור בחקירתו, לבטח הוא חשוב, וכעקרון ראוי לעיון ולדיון (ראו טל כהנא ואילנה שפירא "ראיון עם המשנה לנשיא בית המשפט העליון (בדימוס), השופט מישאל חשין" דין ודברים ג 195, 214 (תשס"ח); זאב סגל "צללים מרחפים על שלטון החוק – עם פרשת בר-און ובעקבותיה: על העמדת אישי-ציבור לדין פלילי" משפט וממשל ד 587, 651 (תשנ"ח); מאיר גלבוש "החקירה בעבירות הכלכליות ובעבירות הצווארון הלבן" מגמות בקרימינולוגיה: תיאוריה, מדיניות

ויישום 711, 763 (תשס"ג). לפרספקטיבה שונה, ראו דורון מנשה "הרהורים בעקבות הכרעות הערכאות השיפוטיות בענינו של אריה דרעי" קרית המשפט ב 329, 350, -360 363 (2002).

29. בעניין שעל הפרק, נימקה ח"כ קירשנבאום בהרחבה את בחירתה בזכות השתיקה (נספח ע/4 לעתירה). אין צורך להידרש לכל דבריה בעניין זה, זולת אלה: "בלית ברירה החלטתי לבחור בזכות השתיקה. מאחר ומקובל עליי כי כאשת ציבור לבחירה בזכות השתיקה משמעויות והשלכות רבות, החלטתי שלא 'לרוץ' בבחירות הבאות, לצאת מהחיים הציבוריים ולהשקיע את זמני בהגנה על חפותי כמו גם בשיקום משפחתי" (שם). על רקע הדברים הללו, כשח"כ קירשנבאום הודיעה בשער בת רבים כי אין בכוונתה לאחוז בזה (בכהונת סגנית שר) וגם מזה (זכות השתיקה) לא להניח את ידה, הרי שנסיונות העניין דנן אינן מתאימות לדיון ולהכרעה בשאלת נפקותה של בחירת איש ציבור לדבוק בחקירתו בזכות השתיקה.

30. כללו של דבר: ישום ההלכה הפסוקה על נסיבות העניין דנן מעלה כי העובדה שהמשיבים 1-3 לא החליטו על הפסקה לאלתר של כהונתה של ח"כ פאינה קירשנבאום כסגנית שר הפנים נמצאת במתחם הסבירות, ולא קמה עילה להתערבות מצדנו.

31. מסקנה זו נובעת מהצטברות השיקולים שלהלן:
 החקירה בעניינה של ח"כ פאינה קירשנבאום עודנה מתנהלת וטרם גובשה כל המלצה על הגשת כתב אישום;
 ח"כ פאינה קירשנבאום אינה מתמודדת בבחירות לכנסת ה-20;
 ח"כ פאינה קירשנבאום ממלאת אחר הוראת היועץ המשפטי לממשלה, מדירה את רגליה ממשרד הפנים, אינה עושה שימוש בסמכויותיה כסגנית השר, ועל-פי דבריה היא תוסיף ותמלא אחר הנחיות היועץ המשפטי לממשלה;
 לכשתתכנס הכנסת ה-20 לשיבתה הראשונה (שנקבעה ליום 31.3.2015, כמצוות סעיף 12 לחוק יסוד: הכנסת: "בתוך ארבעה עשר ימים מיום הבחירות לכנסת") תחדל ח"כ פאינה קירשנבאום להיות חברת כנסת, וממילא תופסק בו-זמנית כהונתה כסגנית שר הפנים (בהתאם לסעיף 26(5) הנ"ל לחוק יסוד: הממשלה).

32. אשר על כן, אציע לחברי לדחות את העתירה.

הנשיאה מ' נאור:

אני מסכימה.

ה נ ש י א ה

השופט צ' זילברטל:

אני מסכים.

ה ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק הדין של השופט נעם סולברג.

ניתנה היום, כ"ד באדר התשע"ה (15.3.2015).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ה נ ש י א ה